

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Збірник матеріалів
II –ї Всеукраїнської
науково-методичної конференції**

08 - 10 квітня 2020 року, м. Одеса

У збірнику опубліковано матеріали II-Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти», яка проходила 08 - 10 квітня 2020 року на базі Одеської національної академії харчових технологій.

Для педагогічних та науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, усіх, хто цікавиться питаннями забезпечення якості вищої освіти.

Рекомендовано до друку Оргкомітетом конференції

Редакційна колегія:

Єгоров Б.В.

- ректор Одеської національної академії харчових технологій,
д. т. н., професор (голова редакційної колегії)

Трішин Ф.А.

- проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи,
к. т. н., доцент (заступник голови редакційної колегії)

Дец Н.О.

- начальник навчального відділу, к.т.н., доцент

Корнієнко Ю.К.

- директор центру дистанційного навчання, к. ф.-м. н., доцент

Кручек О.А.

- начальник відділу контролю якості та сертифікації,
к. т. н., доцент

**Мураховський
В.Г.**

- директор Навчально-методичного центру забезпечення
якості вищої освіти, к. ф.-м. н., доцент

Сярова А.С.

- методист Навчально-методичного центру забезпечення
якості вищої освіти

**Оргкомітет II-Всеукраїнської науково-методичної конференції
«Забезпечення якості вищої освіти» може не поділяти думку учасників.
Відповідальність за зміст і достовірність поданого матеріалу несуть
учасники.**

ЮРИДИЧНІ ТА МОРАЛЬНІ АСПЕКТИ DATA У ВИЩІЙ ШКОЛІ

І.С. Дружкова,

**А.Ф. Коваленко - Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова,
м. Одеса, Україна**

Коли виникає певна проблема й фахівці з інформаційних технологій збираються, щоб обговорити її можливі рішення, спільні зусилля можуть прискорити процес і значно на них вплинути. У 2015 році Комітет лідерства з навчальних технологій університету Каліфорнії (UC Educational Technology Leadership Committee ETLIC) розробив набір принципів та рекомендованих практик для інформування, використання й обробки даних про навчання. З того часу ці «Принципи конфіденційності даних навчання та рекомендовані практики Університету Каліфорнія» [9] породжували дискусії, вебінари, презентації конференцій й отримували національне визнання.

То що таке «дані про навчання»? Чи «дані про навчання» збігаються з «даними про студентів»?

Деякі дослідники використовують дані про навчання як докази, що допомагають описати, як відбувався навчальний процес (наприклад, результати навчання, оцінки тощо), тоді як дані студентів включають найширший набір фактів про те, що роблять студенти або як взаємодіють на території ЗВО (наприклад, демографічні показники, користування Wi-Fi, дані, пов'язані з консультуванням тощо). Сюди ж входить інформація особистого характеру: хто зі студентів належить до соціально незахищених родин, отримує пільги тощо.

Незалежно від того, чи проводиться опитування реально або через хмарні рішення, вважаємо, що права студентів та викладачів захищені контрактом, дані про навчання захищаються технічно, а доступ та використання контролюються через університетські процеси, однак це може бути хибним уявленням тому, що захисти недосконалі, а іноді й відсутні.

Припускаємо, що без відповідних договірних угод постачальники можуть збирати дані з навчальних середовищ університету для компаній, комерційних чи небажаних цілей у небажаному масштабі та без обмежень. Відповідно без ретельного технічного контролю можуть бути непередбачувані наслідки, іноді приховані в рамках використовуваних технологій.

Наразі використання даних, інформаційних панелей та звітів, які відстежують схеми застосування в наших системах, стає простішим і звичним, однак в освітніх процесах будуть деякі прогалини для активного захисту даних, що надходять від студентів та викладачів, які займаються навчальною діяльністю.

Ключовою мотивацією при розробці «Принципів» було допомогти студентам, викладачам та самому університету прийняти зважені,

поінформовані рішення щодо відповідного використання даних. «Принципи» обґрунтовані президентом університету Юдофа у липні 2013 року. Цей звіт, орієнтований на загальні гарантії даних, - підсумковий документ «Визначення конфіденційності UC та цінності конфіденційності», який стимулює позиції ETLC щодо питань власності, доступу та етичного використання даних про навчання [10].

Для додаткового обговорення й поширення «Принципів» у системі університету ETLC розпочав кампанію з просування їх за допомогою інших каналів, таких як вебіари для EDUCAUSE та Форум майбутнього конфіденційності. Тим часом тема вивчення конфіденційності даних активно поширюється серед організацій, службовців конфіденційності та ЗМІ. Наприклад, IMS Global випустила схожий набір принципів, тоді як інші коледжі та університети, такі як Мічиганський університет, створили свої. Філ Хілл опублікував серію статей в eLiterate, де виявляє занепокоєння UC з приводу тривалої комерціалізації даних студентів у онлайн-дошці дискусій, Piazza [1].

Крім вищої освіти, проблеми конфіденційності даних споживачів стали актуальною темою в інших сферах. Викриття Cambridge Analytica про помилки у Facebook, що викликали основні суперечки щодо питань конфіденційності, все ще тривають. Новий Каліфорнійський закон про конфіденційність споживачів пройшов шлях через державну Асамблею, а Європейський загальний регламент про захист даних став провідною ініціативою уряду щодо підвищення обізнаності з необхідністю конфіденційності даних та гарантій захисту даних 2016/679.

Сьогоднішні коледжі та університети по всьому світу стикаються з широким спектром викликів, включаючи відсторонених студентів, високий рівень відмови від навчання та неефективність традиційного підходу до навчання: «один для всіх». Але при правильному використанні аналітики великих даних та штучного інтелекту (далі ШІ) можна створити персоналізований досвід навчання, який у свою чергу може допомогти вирішити деякі з проблем.

Завдяки персоналізованому досвіду навчання кожен студент отримує абсолютно унікальний навчальний підхід, повністю адаптований до його індивідуальних здібностей та потреб. Це може безпосередньо підвищити мотивацію учнів та зменшити ймовірність відрахування. Також професори зможуть краще розуміти навчальний процес кожного студента, що дасть змогу викладати ефективніше. Ось як це може виглядати: системи навчання на основі штучного інтелекту зможуть дати професорам корисну інформацію про стилі, вміння й прогрес їхніх студентів та пропонувати, як адаптувати свої методи навчання до індивідуальних потреб студентів. Наприклад, деякі студенти можуть зіткнутися з проблемами в навчанні або проблемами, що вимагають додаткової уваги або навчання, щоб не відставати. Інші, можливо, просуваються настільки стрімко, що не мають інтелектуальних проблем і

отримають користь від додаткових навчальних матеріалів чи завдань. В обох гіпотетичних сценаріях системи навчання ШІ допоможуть студентам повністю реалізувати потенціал, що цілком можливо, коли проблеми виявляються заздалегідь з метою вживання запобіжних заходів або коригування ситуації.

Використання штучного інтелекту у вищій школі водночас становить небезпеку. Позитив - уникнення негативних результатів. Незважаючи на намір людей, які розробляють та використовують ці системи, будуть непередбачувані наслідки, негативні або прямопротилежні. Щоб уникнути таких негативних результатів, треба враховувати кілька різних факторів. Одним із перших слід врахувати те, що дані - недосконалий інструмент. Дані можуть відрізнятися якістю, бути неактуальними чи застарілими, необробленими або непропорційними щодо кількості населення, яка може не узгоджуватися з цільовими студентами. Наприклад, системи навчання штучного інтелекту, використані для навчання студентів у певному коледжі чи університеті Каліфорнії, можуть якісно відрізнятися або бути неточними щодо студентів в інших частинах країни. Або система ШІ, заснована для студентів покоління X, може не мати такої ж ефективності для інших студентів, за словами дослідниці цієї проблеми Елани Зейде [5].

Останнім фактором, який слід врахувати, щоб уникнути негативних результатів, є впровадження, яке також не завжди висвітлюється в дискусіях про інтелектуальну власність у новинах або серед «комп'ютерних» вчених. Щоб відповідально використовувати ці системи, викладачі та працівники повинні розуміти не лише їх переваги, але й свої обмеження. Водночас освітнім закладам необхідно створити дуже чіткі протоколи щодо посадових інструкцій та обов'язків працівників, коли алгоритмічні оцінки або рекомендації не узгоджуються з їх професійним судженням [3]. Вони повинні мати чіткі критерії стосовно того, коли доцільно дотримуватися або переосмислювати комп'ютерну інформацію, щоб запобігти несправедливим рішенням. Люди, які використовують ці системи, повинні знати достатньо, щоб довіряти або ставити під сумнів алгоритмічне рішення. В іншому випадку вони просто втратять інструменти, особливо якщо хвилюються, що машини можуть їх замінити. Гарні результати залежать від всеохоплюючої та цілісної розмови про те, де штучний інтелект виконує більшу інституційну місію. Ще один ризик у використанні штучного інтелекту у вищій освіті полягає в різних правових тлумаченнях, в основному пов'язаних із особливостями законодавства про конфіденційність і захист даних та авторське право. Інша вимога - надання студентам доступу до інформації, яка використовується про них, - стане більш цікавою проблемою.

Вважаємо, що рішення, прийняті штучним інтелектом, більш вагомі, а студенти стають більш обізнаними в ситуації, що відбувається. На коледжі та університеті буде здійснено тиск, щоб вони оприлюднили інформацію студентам. Люди прагнуть знати, як алгоритмічні рішення впливають на їхнє

життя, тому радимо звертатися за консультаціями до юристів. Обставини кожного ЗВО можуть значно відрізнятися.

Етичні питання можуть мати наслідки стосовно різних груп та підгруп, освітніх цінностей і того, як системи штучного інтелекту можуть змінювати ці цінності.

Отож, представники вищої школи мають і далі бути на сторожі конфіденційності, продовжувати вивчати та виявляти наслідки безперешкодного використання даних та потреби у підвищеній пильності.

Література

1. Phillips Jim and Jim Williamson, UC's Learning Data Privacy Principles Gaining National Attention, UC IT Blog, University of California, January 30, 2019. URL :<https://cio.ucop.edu/ucs-learning-data-privacy-principles-gaining-national-attention/>.
2. [Rouhiainen](#) Lasse How AI and Data Could Personalize Higher Education URL : <https://hbr.org/2019/10/how-ai-and-data-could-personalize-higher-education>.
3. Sallay David and Amelia Vance, 11 Steps to Privacy: The Right to Inspect and Review under FERPA," FERPA|Sherpa blog, April 24, 2019). URL: <https://ferpasherpa.org/applyingferpa1/>.
4. Schaffhauser Dian, The Rocky Road of Using Data to Drive Student Success, Campus Technology, July 26, 2018. URL :<https://campustechnology.com/articles/2018/07/26/the-rocky-road-of-using-data-to-drive-student-success.aspx>.
5. Zeide Elana Learner Privacy in MOOCs and Virtual Education [SSRN Electronic Journal](#). January 2018 OI: [10.2139/ssrn.3303551](#) URL: https://www.researchgate.net/publication/330246609_Learner_Privacy_in_MOOCs_and_Virtual_Education.
6. Zeide, Elana, Student Privacy Principles for the Age of Big Data: Moving Beyond FERPA and FIPPs (August 11, 2016). 8 Drexel Law Review 339 (2016). Available at SSRN URL: <https://ssrn.com/abstract=2821837>.
7. Zeide Elana, The Structural Consequences of Big Data-Driven Education, Big Data, vol. 5 (2017) URL :https://www.researchgate.net/publication/317722146_The_Structural_Consequences_of_Big_Data-Driven_Education.
8. UNCTAD (2016). Data Protection Regulations and International Data Flows: Implications for Trade and Development. URL: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/dtlstict2016d1_en.pdf.
9. University of California: Learning Data Privacy Principles URL: https://www.ets.berkeley.edu/sites/default/files/general/uc_learning_data_principles_final03.05.2018.pdf.
10. UC Statement of Privacy Values URL :https://www.ucop.edu/ethics-compliance-audit-services/_files/compliance/uc-privacy-principles.pdf.

ПЕРЕЛІК ЗВО УКРАЇНИ, ЩО ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У II-ВСЕУКРАЇНСЬКІЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

1. Академія рекреаційних технологій і права, м. Луцьк
2. Бахмутський коледж мистецтв ім. І. Карабиця, м. Бахмут
3. Вищий навчальний комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівська медична академія ім. А. Крупинського», м. Львів
4. Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, м. Вінниця
5. Горлівський інститут іноземних мов Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет, м. Бахмут
6. Державний заклад «Запорізька медична академія післядипломної освіти Міністерства охорони здоров'я України», м. Запоріжжя
7. ДЗ «Луганський національний університет ім. Т. Шевченка», м. Старобільськ
8. Донецький національний медичний університет, м. Краматорськ
9. Донецький національний медичний університет, м. Кропивницький
10. Донецький національний медичний університет, м. Лиман
11. Донецький національний медичний університет, м. Маріуполь
12. Житомирський торговельно-економічний коледж Київського національного торговельно-економічного університету, м. Житомир
13. Запорізький державний медичний університет, м. Запоріжжя
14. Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ
15. Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, м. Івано-Франківськ
16. Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ
17. Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ
18. Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Кременчук
19. Луцький національний технічний університет, м. Луцьк
20. Маріупольський державний університет, м. Маріуполь
21. Миколаївський коледж Вищого навчального закладу «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», м. Миколаїв
22. Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ
23. Національний університет оборони України ім. І. Черняховського, м. Київ
24. Національний університет харчових технологій, м. Київ
25. Національний фармацевтичний університет, м. Харків
26. Одеська державна академія технічного регулювання та якості, м. Одеса
27. Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса
28. Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова (ОНУ), м. Одеса

- 29.**Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка, м. Полтава
- 30.**Східноукраїнський Національний університет ім. В. Даля, м. Сєверодонецьк
- 31.**Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, м. Тернопіль
- 32.**Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків
- 33.**Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава
- 34.**Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини, м. Умань
- 35.**Харківська медична академія післядипломної освіти, м. Харків
- 36.**Харківський національний медичний університет, м. Харків
- 37.**Центральноукраїнський державний педагогічний університет ім. В. Винниченка, м. Кропивницький

To the convergence of education and business	
O. Cherednichenko	219
Іморталізм як категорія соціогуманітарного педагогічного дискурсу	
Є.І. Распопов	220
Практична підготовка студентів-стоматологів: реалії та проблеми	
О.А. Удод, С.І. Драмарецька, Г.С. Вороніна	225
Можливості інтерактивного навчання у вищій стоматологічній освіті	
О.А. Удод, В.Г. Центіло	227
Особливості підготовки здобувачів вищої освіти ступеня «Доктор філософії» в аспірантурі Одеської Національної Академії Харчових Технологій	
О.О. Лівенцова, І.О. Павлова	229
Практичні навички у сфері бухгалтерського обліку - базове підтвердження теоретичного курсу вивчення дисципліни: «Бухгалтерський облік»	
Л.В. Іванченкова, Л.Б. Скляр, Г.О. Ткачук	231
Наукова робота як інструмент забезпечення та підвищення якості підготовки здобувачів вищої освіти	
Н.М. Купріна, Т.М. Ступницька, Т.Д. Маркова	232
Методика оцінки економічної безпеки підприємства: проблеми викладання	
Г.О. Ткачук	233
Розвиток професійних компетенцій при проходженні практики за кордоном	
Л.В. Агунова, М.Р. Мардар	234
Особливості підготовки економістів у світлі цифровізації економіки	
Л.Л. Лобоцька, О.Л. Фрум, С.М. Дідух	237
Організація освітнього процесу, реформування вищої освіти	
Л.Д. Риженко	238
Засоби мотивації студентів спеціальності 181 «Харчові технології» до вивчення дисципліни «Електротехніка»	
П.М. Монтік, А.А. Галіулін, О.Ю. Розіна	241
Важливість вивчення дисципліни «Водопідготовка в тепленергетиці» майбутніми фахівцями зі спеціальності «Теплоенергетика»	
О.О. Коваленко, О.Б. Василів	243
Роль мотивації для викладання дисциплін у технічному ЗВО	
І.О. Кузнецова, Г.В. Крусір, І.В. Коваленко, О.Л. Гаркович	244
Студентські науково-прикладні спільноти як ефективний засіб підвищення якості вищої освіти	
О.О. Голубьонкова, М.Г. Брайко	245
Юридичні та моральні аспекти DATA у вищій школі	
І.С. Дружкова, А.Ф. Коваленко	248
Викладання методики визначення цільового сегменту, як запорука успішного розвитку підприємницької діяльності	
О.М. Голодонує, Л.Є. Леонова, В.В. Мільчева	252
Застосування SMART-технологій у навчальному процесі	
І.О. Климентьєва, Н.А. Ткаченко, Д.М. Скрипніченко	255
Про організаційно-методичні заходи щодо покрокового впровадження Англійської мови в освітній процес	
О.І. Павлов	257